

Koncepcja programowa Teatru
im. A. Fredry w Gnieźnie
2021 - 2026

Joanna Nowak
Dyrektor Teatru im. A. Fredry w Gnieźnie

Bazą planowania przyszłości Teatru im. A. Fredry w Gnieźnie jest analiza zmian przeprowadzonych w tej placówce w latach 2013 – 2021. Za podstawę merytoryczną przyjęty został Cel Operacyjny 2.3 Strategii rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030: Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu. Dokument ten wyraźnie definiuje rolę dostępu do kultury jako kluczowego dla podnoszenia jakości życia obywateli, wzmacniania więzi lokalnych i budowania realnego poczucia wspólnoty oraz dla większej mobilności społecznej, z natury rzeczy ograniczającej skalę depopulacji, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach. Strategia Województwa wyraźnie uwzględnia w planach na najbliższe dziesięciolecie wzmocnienie potencjału kulturowego Wielkopolski, między innymi poprzez tworzenie przestrzeni do poszukiwań i inspiracji, a także szeroko rozumianej edukacji odbiorcy, poszerzania jego kompetencji kulturowych oraz zdolności do twórczego myślenia.

Pragniemy, aby jedną z tych właśnie przestrzeni pozostał Teatr im. A. Fredry w Gnieźnie.

Podstawowym zadaniem, które stoi dziś przez Teatrem Fredry jest dalsze budowanie wielopoziomych partnerstw twórczych, nawiązywanie licznych i zróżnicowanych form współpracy z innymi podmiotami, zarówno w mieście Gnieźnie, jak i w kraju, utrzymanie i kontynuacja obecności na ważnych festiwalach teatralnych, a także otwieranie się na działania interdyscyplinarne na pograniczu sztuk. By móc to i inne zadania realizować, działalność twórcza, realizowana przez Dyrektora Teatru Joannę Nowak i konsultanta artystycznego dr Marię Spiss, odpowiedzialnego m.in. za artystyczny rozwój tej sceny, musi być wspomagana rozsądną polityką fiskalną, a także być oparta na dobrych praktykach z właściwym wykorzystaniem kadr.

Teatr im. A. Fredry w Gnieźnie, systematycznie realizując założenia koncepcji programowo-organizacyjnej przedstawionej podczas konkursu w roku 2013, w ciągu ostatnich lat diametralnie zmienił swoje oblicze programowe i repertuarowe, a tym samym podniósł znacząco własną rangę i pozytywnie zmodyfikował swój wizerunek na mapie teatralnej naszego kraju. Stopniowo dzięki wytrwałości i konsekwencji w realizowaniu strategii rozwoju i budowania marki „Teatr Fredry”, wypracowywał nową pozycję na ogólnopolskim rynku teatralnym, między innymi dzięki prezentacjom swojego dorobku na licznych festiwalach w Polsce i za granicą. Tym samym nieustannie starał się pracować nad udowodnieniem bezspornego faktu, że mały teatr w małym mieście może być wielki myślą i ambicją.

Wizerunek gnieźnieńskiej sceny zmienia się nieustannie zarówno pod względem języka komunikacji wizualnej, jakości zasobów ludzkich, metod pracy, jak i formuły artystycznej. W ciągu ostatnich pięciu lat udało się zaprosić do współpracy z gnieźnieńską placówką kolejnych znakomitych i wysoko cenionych artystów. Na scenie Teatru Fredry po raz pierwszy w jej dziejach pojawiły się najwyższej aktualnie pozycjonowane w Polsce i w Europie nazwiska reżyserów, scenografów, kompozytorów, dramaturgów, reżyserów światła, m.in. Ewelina Marciniak (laureatka Paszportu Polityki i najbardziej prestiżowej niemieckiej nagrody teatralnej Der Faust), Wiktor Rubin (laureat Paszportu Polityki), Marcin Liber, Piotr Sieklucki, Marcin Wierzchowski, Piotr Ratajczak, Waclaw Zimpel (laureat Paszportu Polityki), Teoniki Rozynek, Krzysztof Kaliski, Mirosław Kaczmarek, Katarzyna Borkowska, Jacqueline Sobiszewski, Marta Sokołowska, Jolanta Janiczak (laureatka Paszportu Polityki), którzy zechcieli swój czas i talent poświęcić tej do niedawna „prowincjonalnej” placówce. Teatr Fredry w Gnieźnie stał się dzięki temu sceną rozpoznawalną w całym kraju, sceną o której się mówi, na której premiery się

czeka. Zespół aktorski został zmodyfikowany, wzbogacony przede wszystkim o aktorów młodego pokolenia, absolwentów wyższych szkół teatralnych z Krakowa i Łodzi, położono również nacisk na inspirującą twórczo konfrontację stałego zespołu z artystami występującymi gościnnie. Liczba gościnnych aktorów ulega jednak stałemu zmniejszeniu, obecny stały zespół aktorski jest na tyle mocny, że bez większych problemów podoła każdemu zadaniu artystycznemu. Teatr gnieźnieński zaistniał również w skali międzynarodowej, czego najbardziej spektakularnym przykładem były gościnne występy w brazylijskim São Paulo, w Sankt Petersburgu, Kaposvárze, Bukareszcie. W 2020 r. teatr został zaproszony na festiwale do Berlina i Hamburga oraz na liczne festiwale krajowe. Niestety z powodu pandemii część tych zaproszeń została anulowana, a część przeniesiona na najbliższy możliwy do zrealizowania termin. Jednak niektóre z festiwali odbyły się w formule online i na nich teatr gnieźnieński miał szansę zaprezentowania się w formie streaming live, bądź prezentacji filmowych rejestracji spektakli (Warszawskie Spotkania Teatralne, Festiwal Boska Komedia w Krakowie, 3D - Theaterfestival Radar Ost Digital realizowany przez Deutsches Theater w Berlinie).

Flagowy projekt Teatru - Międzynarodowe Rezydencje Artystyczne (dotychczas zrealizowano edycję ukraińską, brazylijską, amerykańską, rosyjską, słowacką, austriacką i niemiecką) otworzył Gniezno na nową ekspresję sceniczną, na wrażliwość i poszukiwania twórcze młodych artystów z całego świata, a Teatr stał się swoistym laboratorium sztuki, miejscem transkulturowego dialogu bez ograniczeń etnicznych i geograficznych. W ostatnich latach Rezydencje Artystyczne wykroczyły poza mury teatru, zagraniczeni artyści realizowali spektakle, akcje, happeningi na terenie miasta oraz na wielofunkcyjnym placu przed teatrem.

Potwierdzeniem wzrastającej pozycji teatru gnieźnieńskiego są nie tylko znakomite recenzje, ukazujące się po niemal każdej premierze we wszystkich liczących się polskich mediach oraz na branżowych portalach obcojęzycznych, ale przede wszystkim najnowsze oceny i rankingi polskich scen, dokonane z końcem roku 2020 przez aktualnie najbardziej opiniotwórczych reprezentantów rodzimej krytyki teatralnej:

1. w podsumowującym Warszawskie Spotkania Teatralne rankingu portalu teatrdlowszystkich.eu - „Historia przemocy” zwyciężyła w kategoriach: najlepsza scenografia, najlepsze kostiumy, najlepsza muzyka, najlepsza dramaturgia, najlepsze światło.
2. teatrdlowszystkich.eu (Wiesław Kowalski) Teatralna Dwunastka 2020 - w kategorii najlepszy spektakl roku znalazła się „Krótka rozmowa ze Śmiercią” w reżyserii Marcina Libera.
3. Tygodnik Polityka - polityka.pl (Aneta Kyzioł) - 10 najlepszych spektakli roku 2020: I miejsce „I tak nikt mi nie uwierzy” w reżyserii Wiktora Rubina, X miejsce - „Krótka rozmowa ze Śmiercią”. Teatr Fredry okazał się w tym rankingu jedynym polskim teatrem, który w czołowej dziesiątce zdobył aż dwa miejsca.
4. SIMPLY THE BEST - podsumowanie roku 2020 domagalasiekultury.pl (Tomasz Domagała) - „Krótka rozmowa ze Śmiercią” - najlepszy spektakl w kategoriach: reżyseria choreografia, muzyka, kostiumy, spektakl roku, „I tak nikt mi nie uwierzy” - najlepszy spektakl w kategoriach: kostiumy, główna rola kobieca

5. Gazeta Wyborcza - gazeta.pl (Witold Mrozek) Spektakl Teatru Fredry „I tak nikt mi nie uwierzy” został uznany najlepszym spektaklem roku 2020 w Polsce.
6. kultura.onet.pl (Dawid Dudko) najlepsze-spektakle-2020 – „I tak nikt mi nie uwierzy”.
7. nominacja do nagrody Onetu i Miasta Krakowa – O!Lśnienie w kategorii TEATR dla Jolanty Janiczak i Wiktora Rubina za spektakl „I tak nikt mi nie uwierzy”.
8. spektakl „Krótka rozmowa ze Śmiercią” w reżyserii Marcina Libera decyzją Komisji Artystycznej VI Konkursu na Inscenizację Dawnych Dzieł Literatury Polskiej „Klasyka żywa”, organizowanego przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego i MKiDN, został jednym z czterech finalistów tego konkursu. Tym samym został zakwalifikowany do udziału w 45. Opolskich Konfrontacjach Teatralnych. Ponadto spektakl został przez Komisję uhonorowany Nagrodą Specjalną im. Stanisława Hebanowskiego przyznawaną za odkrycie repertuarowe.

Teatr po pięciu kolejnych sezonach przyspieszonej transformacji (2016-21) osiągnął dziś poziom stabilności właściwej wysoce profesjonalnej i liczącej się na rynku scenie repertuarowej. Przed nim zatem czas konsekwentnego umacniania nowej pozycji i twórcza kontynuacja rozpoczętej w roku 2013 budowy platformy porozumienia pomiędzy widzom a współczesną sztuką teatralną, pojmowaną w niezwykle różnorodnym wymiarze, reagującą aktywnie na zmiany rzeczywistości, oferującą publiczności krytyczną rozmowę o wartościach i rozmaitych aspektach codziennego życia. Służyć temu będą zarówno kolejne propozycje premierowe realizowane zarówno przez znaczących, wysoko cenionych na polskim rynku teatralnym realizatorów, jak i przez obiecującą, dopiero wkraczającą do zawodu młodzież (Teatr Fredry współpracuje w tej materii z krakowską Akademią Sztuk Teatralnych oraz warszawską Akademią Teatralną), ale także, podejmowane w jeszcze szerszym zakresie niż dotychczas, konfrontacje z artystami i teatrami z innych obszarów kulturowych. Teatr nieustannie otwiera się na nową ekspresję sceniczną,

odmienną wrażliwość artystów z różnych pokoleń i różnych obszarów geograficznych, umożliwiając tym samym zaistnienie gnieźnieńskiej sceny nie tylko w perspektywie ogólnopolskiej, ale i międzynarodowej.

Systematycznie wzrasta również społeczna rola Teatru Fredry jako miejsca dla gnieźnian ważnego i wyraziście funkcjonującego w przestrzeni publicznej. Rozwija się i modyfikuje zasięg propozycji Teatru adresowanych do społeczności gnieźnieńskiej, zarówno w aspekcie artystycznym, jak i edukacyjnym. Rozpoczęty w roku 2013 proces pozyskiwania nowego widza i poszerzania spektrum odbiorców oferty Teatru przyniósł widoczne i niezwykle spektakularne rezultaty. Podtrzymywana jest też współpraca z gnieźnieńskimi oraz wielkopolskimi instytucjami kultury, lokalnymi stowarzyszeniami i organizacjami działającymi w tym obszarze oraz placówkami edukacyjnymi miasta i regionu. Tym samym Teatr Fredry konsekwentnie zapisuje się w świadomości mieszkańców jako miejsce żywe, inspirujące, swego rodzaju reprezentacyjna wizytówka miasta.

Modyfikacja struktury społecznej gnieźnieńskiego widza, wyrównanie dysproporcji pomiędzy ofertą skierowaną do odbiorcy stricte „szkolnego”, zorganizowanego, do roku 2013 wręcz kompatybilną z wymogami realizacji harmonogramu lekcyjnego w placówkach edukacyjnych różnego szczebla, a propozycjami przeznaczonymi dla widza dorosłego, zarówno tego bardziej, jak i mniej kompetentnego kulturowo, stanowiła jedno z największych wyzwań, jakie stanęły osiem lat temu przed kierownictwem Teatru. Dziś można z pełnym przekonaniem pokusić się o opinię, iż proces „odradzania” się widowni gnieźnieńskiej przyniósł widoczne rezultaty. Pojawili się w teatrze ludzie, którzy dotychczas albo nie byli w ogóle zainteresowani jego ofertą lub szukali artystycznych wrażeń poza rodzinnym miastem, albo też znajomość ze sztuką sceniczną zakończyli wraz z opuszczeniem murów placówek edukacyjnych. Teatr może liczyć na zainteresowanie publiczności indywidualnej z innych ośrodków, również wielkomiejskich. Obecnie już niemal każda jego premiera budzi zainteresowanie teatromanów z całej Polski, a scena gnieźnieńska dorobiła się liczego grona regularnie odwiedzających ją fanów z Warszawy, Poznania czy Wrocławia. Niestety populacja mieszkańców samego Gniezna bynajmniej nie wykazuje tendencji wzrostowej, tym samym liczba lokalnych odbiorców sztuki teatru pozostaje w naturalny sposób trwale ograniczona. Stąd też należy w nadchodzących sezonach położyć jeszcze silniejszy niż dotychczas nacisk na aktywizację kulturową regionu oraz przybliżenie szerszej publiczności spektakli teatralnych o wysokiej jakości artystycznej.

Jest rzeczą niezmiernie pożądaną, by Teatr im. A. Fredry korzystał z dobrych praktyk i rozwiązań i dalej budował swój poziom oraz wierną widownię. Należy podjąć wysiłek, by tworzyć think tank artystyczny, kształtujący nową jakość oraz nowe wyzwania. Za cel podstawowy należy obrać orientację jakościową. O wartości spektakli powinny świadczyć istotne komentarze teatrologów i krytyków sztuki,

a także zaproszenia na występy gościnne oraz coraz liczniejsze prezentacje na festiwalach i przeglądach. W ten sposób też scena gnieźnieńska będzie miała możliwość poszerzania grona swoich widzów o odbiorców o zróżnicowanych kompetencjach kulturowych, odmiennych oczekiwaniach i wymaganiach estetycznych.

Osią linią repertuarowej teatru gnieźnieńskiego jest nowoczesny, zaangażowany w problematykę otaczającą nas rzeczywistości repertuar, natomiast głównym celem – teatr artystycznie porównywalny z najlepszymi scenami w kraju. Świadczą o tym nazwiska reżyserów dotychczas współpracujących z gnieźnieńską sceną i bezpośrednio związane z tym faktem liczne zaproszenia na prestiżowe festiwale. Działania te będą kontynuowane. W ciągu najbliższych sezonów planowane są realizacje zarówno tekstów klasycznych, wielkich, kanonicznych dzieł literatury, jak i dramaturgicznych adaptacji, dekonstrukcji, esejów, tekstów współczesnych lub form dramaturgicznych pisanych na zamówienie teatru. Teatr musi oczywiście dbać o zróżnicowaną ofertę sceniczną – fakt, że jest to jedyna tego typu placówka w mieście nakłada nań konkretne obowiązki: propozycje artystyczne muszą być skierowane do jak najszerzego spectrum widzów, w tym również publiczności dziecięcej i młodzieżowej. Jednak w każdym przypadku najważniejsze będzie zachowanie i twórczy rozwój formuły teatru komentującego poprzez dzieło sceniczne rzeczywistość społeczną i polityczną dzisiejszych czasów. Współczesny teatr cały czas powinien pozostawać w kontakcie z rzeczywistością, spełniać wobec niej rolę papierka lakmusowego.

W kolejnych sezonach Teatr planuje podjąć współpracę zarówno z artystami, którzy prezentowali już swe dzieła na gnieźnieńskiej scenie i pragną kontynuować twórczą przygodę z Teatrem Fredry, jak i zaproponować widzowi nowych inscenizatorów i nowe formy teatralnej ekspresji.

W najbliższym sezonie 2021/22 zobaczymy m.in. sceniczną wersję „Lalki” Bolesława Prusa w adaptacji i reżyserii Radosława Rychcika (premiera początek października 2021), nowe autorskie dzieło znakomitego tandemu dramaturgiczno-reżyserskiego Jolanty Janiczak i Wiktora Rubina, autorów najlepszego spektaklu roku 2020 w Polsce „I tak nikt mi nie uwierzy” (premiera styczeń 2022).

W następnej kolejności Teatr planuje inscenizację słynnej powieści George’a Orwella „Folwark zwierzęcy” w reżyserii Piotra Siekluckiego, twórcy największego hitu frekwencyjnego Teatru Fredry „Królowa. Freddie-jestem legendą”. Maria Spiss, konsultant artystyczny Teatru Fredry przygotuje natomiast premierę „Cierpień młodego Wertera”, spektaklu osnutego na motywach powieści Johanna Wolfganga Goethe’go, będącej jednym z kanonicznych dzieł światowego romantyzmu.

W następnych sezonach pojawią się też po raz pierwszy na gnieźnieńskiej scenie młodzi, aczkolwiek już uznani twórcy: Radosław Stępień, Jędrzej Piaskowski, Kamila Siwińska, Katarzyna Minkowska. Z kolejną inscenizacją powróci Marcin Liber, autor znakomitej „Szajby” oraz będącej wielkim wydarzeniem teatralnym w 2020 roku „Krótkiej rozmowy ze Śmiercią”. Zobaczymy też nową premierę autorstwa Anny Augustynowicz, legendarnej reżyserki teatralnej starszego pokolenia, która sięgnie po polską literaturę współczesną.

W ramach znanych już doskonale wielkopolskim teatromanom Międzynarodowych Rezydencji Teatralnych w sezonie 2021/22 mamy propozycję dla najmłodszych widzów. Młody węgierski reżyser Balint Szilagyí przygotuje inscenizację „Małego Księcia” wg A. de Saint-Exupéry’ego. Spektakl powstanie przy współpracy z Instytutem im. Wacława Felczaka.

Rozwijanie roli i znaczenia teatru oraz edukacji kulturalnej wśród społeczności Województwa Wielkopolskiego to kolejny priorytet na nadchodzące sezony. Idea „pracy podstaw” pozostaje w tym przypadku niezwykle inspirująca, gdyż tylko dzięki mozolnej pracy i profesjonalnej edukacji artystycznej, możemy wychować kolejne pokolenia obywateli o właściwym poziomie wrażliwości, dla których sztuka i piękno nie będą słowami obcymi. Spoglądając na osiągnięcia scen zbliżonych w formule i wielkości do sceny gnieźnieńskiej, można stwierdzić, że Teatr Fredry powinien śmiało korzystać z doświadczeń oraz rozwiązań wypracowanych w teatrach europejskich. Dostęp do kultury powinien być zjawiskiem powszechnym, aby tym samym rozwijać oraz edukować coraz szersze rejony naszego kraju.

Gniezno jest najmniejszym miastem w Polsce posiadającym zawodowy teatr repertuarowy. Zespół Teatru czyni wszystko by zapewnić właściwą frekwencję oraz wpływy z biletów, jednak liczba widzów jest, jak wspomniano wyżej, ograniczona i ciekawe artystycznie inicjatywy szybko „tracą ważność”. Kolejnym krokiem rozwoju Teatru jest więc granie spektakli poza siedzibą, nie tylko w ramach znaczących festiwali, ale również w lokalnych ośrodkach nie posiadających stałego dostępu do kultury. Teatr Fredry był już trzykrotnym beneficjentem konkursowego programu Teatr Polska, organizowanego i finansowanego przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego i MKiDN. Celem programu jest prezentacja profesjonalnych spektakli w małych miejscowościach, które nie posiadają stałego dostępu do zawodowego teatru, a tym samym jest to próba niwelowania różnic pomiędzy dużymi ośrodkami, a miejscowościami dewaforyzowanymi kulturowo. Również ceny biletów są w takich przypadkach preferencyjne, aby ułatwić mieszkańcom tych ostatnich dostęp do kultury, niezależnie od dochodów. Jak żywotnie potrzebne są tego typu działania przekonuje fakt, że prezentowane w takich okolicznościach spektakle cieszyły się zawsze ogromnym powodzeniem i okazywały się sukcesem artystycznym oraz frekwencyjnym. Przykładem udanej współpracy tego typu mogą być chociażby doroczne pokazy spektakli Teatru Fredry na deskach Regionalnego Centrum Kultury Fabryka Emocji w Pile.

Jednym z głównych elementów programu będzie kontynuacja projektu Rezydencji Artystycznych, który już znalazł swoje stałe i wysoko pozycjonowane miejsce w profilu repertuarowym gnieźnieńskiej sceny. Kultura z istoty rzeczy złożona jest z bogatej tkanki międzynarodowych sieci, struktur, porozumień, relacji i praktyk. Teatr to przestrzeń dialogu transkulturowego bez ograniczeń etnicznych i geograficznych. Dlatego Teatr Fredry planuje, w miarę możliwości, otwierać się jeszcze szerzej na program wymian, warsztatów, szeroko pojętej współpracy, i zapraszać artystów spoza Europy, by tym samym mógł stawać się twórczym laboratorium sztuki, dając młodym, wschodzącym twórcom szansę znalezienia właśnie tutaj miejsca na opowiadanie o tym, co ich interesuje w teatrze, co ich interesuje w życiu. Wymiana doświadczeń, myśli, idei i umiejętności pozwala na rozwój, którego efektem jest zwiększanie kreatywności i wrażliwości zarówno u twórców jak i widzów Teatru. Ta formuła, z powodzeniem funkcjonująca w kulturze wielu krajów świata, nie tylko w dziedzinie teatru, ale również szeroko pojętych sztuk wizualnych, muzyki, tańca, sztuki performatywnej itp., jest inicjatywą po raz pierwszy na gruncie polskiej sceny repertuarowej zainicjowaną w roku 2014 właśnie przez Teatr Fredry i z powodzeniem kontynuowaną przez lata następne. W aspekcie finansowym nie jest to przedsięwzięcie kosztowne, daje jednak kontekst międzynarodowy, realizując tym samym ideę budowy więzi i partnerstwa z innymi regionami. Walorem tego projektu jest promocja Teatru, Miasta i Województwa.

Naturalną drogą rozwijania współpracy wewnątrzkrainowej oraz międzynarodowej są koprodukcje. Będąc niezwykle doświadczeniem dla każdego teatru, pozwalają na wymianę myśli, metod pracy pomiędzy twórcami, stwarzają szansę dialogu kultur i sposobów rozumienia świata. Jest to forma umożliwiająca produkcję dużych przedsięwzięć i pozwalająca na obniżenie kosztów danej produkcji ponoszonych przez poszczególnych partnerów. To wspaniała okazja do łączenia potencjałów artystycznych, promocyjnych i finansowych. W 2021 r. Teatr Fredry zrealizował swoją pierwszą umowę koprodukcyjną z Teatrem Malabar Hotel przy realizacji spektaklu „Gaz!” w reżyserii Marcina Wierzchowskiego.

Nie sposób dziś, bez odpowiednich uzgodnień i sprawdzenia możliwości organizacyjnych i technologicznych instytucji, stworzyć spójną, drobiazgową strategię współpracy z poważnymi partnerami. Ponadto doświadczenie uczy, że sprawnie działający teatr z odpowiednio wcześniej przedstawionym planem repertuarowym powinien być otwarty na zmieniającą się rzeczywistość, co w dzisiejszych, nie do końca przewidywalnych czasach jest szczególnie aktualne. Kolejnym krokiem w rozwoju Teatru im. A. Fredry oraz w kreowaniu nowej jakości życia kulturalnego Gniezna powinno być stworzenie w mieście festiwalu bądź też przeglądu teatralnego, który co roku mógłby rozszerzać swoją formułę, a mieszkańcom dałby szansę zetknięcia się z teatrem dotychczas mało lub wcale nie znanym. Idea ta jest od prawie ośmiu lat troskliwie pielęgnowana przez dyrekcję Teatru Fredry, niemniej jednak na przeszkodzie stawał zawsze brak dostatecznych zasobów finansowych oraz gotowości technologicznej, umożliwiającej jej realizację. Przeprowadzona w ostatnich latach rewitalizacja i modernizacja substancji materialnej Teatru im. A. Fredry miała w swoim założeniu, między innymi, doprowadzić gnieźnieńską scenę do takiego poziomu możliwości technicznych, infrastrukturalnych i organizacyjnych, aby Teatr ten był w stanie zapraszać do siebie realizowane przez sceny polskie i europejskie spektakle wysokiej jakości artystycznej, stawiające przed gospodarzem stosowne wymagania natury logistycznej.

Polski rynek teatralny obfituje wprawdzie w różnego rodzaju imprezy o charakterze festiwalowym, niemniej jednak ogólny kryzys związany z pandemią, ograniczenie środków finansowych na działalność instytucji kultury, zmiany personalne na stanowiskach kierowniczych w kilku liczących się placówkach teatralnych doprowadziły do sytuacji, że część inicjatyw zmuszona będzie najprawdopodobniej do ograniczenia, bądź też zawieszenia swojej działalności, część zaś, decyzją nowych organizatorów, może zostać przeprofilowana. Daje się też zauważyć ewidentną potrzebę odświeżenia niektórych, będących już na wyczerpaniu formuł festiwalowych, m.in. ze względu na oczekiwania publiczności, wyraźnie poszukującej nowych, bardziej współczesnych ofert teatralnych.

Stwarza to sprzyjające okoliczności do skonstruowania programu nowego festiwalu, poświęconego prapremierowym, nowatorskim inscenizacjom literatury współczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem scenicznej adaptacji dzieł „niesceniczných” – oryginalnych i nieoczekiwanych, których konkretna realizacja teatralna może być przykładem poszukiwania nowych form i odkryć repertuarowych.

Teatr gnieźnieński w ostatnich latach doskonale się wyspecjalizował w tego rodzaju produkcjach (14 prapremier w ciągu ostatnich 5 sezonów, w tym wiele nieoczywistych odkryć repertuarowych, jak np. teatralna wersja atlasu geograficznego, nowoczesne inscenizacje cymeliów polskiego piśmiennictwa sprzed stuleci, bądź teoretycznie nieprzekładalnych na język sceny form prozatorskich). Idea ta wydaje się być o tyle zasadna, że w najbliższym czasie planowana jest modyfikacja formuły funkcjonującego od wielu lat w ościennej Bydgoszczy Ogólnopolskiego Festiwalu Prapremier, co stworzy pewną lukę w krajobrazie teatralnym Wielkopolski i sąsiadujących z nią województw. Lukę tę mógłby z powodzeniem wypełnić Teatr Fredry, budujący sobie z sukcesem pozycję jednej z najbardziej otwartych na nową dramaturgię polskich scen.

Zadaniem festiwalu będzie stworzenie nowego, stałego miejsca na mapie kulturalnej Polski służącego upowszechnianiu kultury teatralnej, będącego miejscem spotkań i wymiany doświadczeń twórców teatralnych oraz integracji mieszkańców.

Istota projektu zawiera się w prezentacji szeregu ściśle powiązanych ideą przewodnią spektakli, warsztatów, paneli dyskusyjnych i spotkań twórców z publicznością, co w efekcie doprowadzić ma do zbudowania płaszczyzny dialogu między twórcą a widzem. Celem nadrzędnym jest systematyczne zapoznanie gnieźnieńskiej i wielkopolskiej publiczności z ważnymi wydarzeniami teatralnymi powstającymi

w naszym kraju, w szerokim spektrum gatunków, technik oraz praktyk interpretacyjnych, a także integrowanie miejscowej społeczności wokół wartości kultury wysokiej. Należy podkreślić, że miałyby to być wydarzenia artystyczne z najwyższej półki, aczkolwiek niekoniecznie realizowane tylko na scenach wielkomiejskich. Jak wiadomo pojęcie teatralnej prowincji wyraźnie nie przystaje do dzisiejszej rzeczywistości, czego przykładem jest chociażby aktualna pozycja i ranga Teatru im. A. Fredry na mapie kulturalnej Polski. Projekt zaplanowany jest w perspektywie dziesięcioletniej, a realizowany byłby w trybie corocznym, gdyż tylko w ten sposób nowa inicjatywa ma szansę się przyjąć i zakorzenić w lokalnej świadomości społecznej. Trzeba wziąć pod uwagę, że postpandemiczny kryzys, a także trudna sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gniezna i całego kraju może powodować osłabienie aktywności kulturalnej małych społeczności. Zetknięcie się gnieźnian z tak dużym przedsięwzięciem natury artystycznej jest w stanie otworzyć przed nimi nowe możliwości i generować chęć angażowania się w inne, innowacyjne projekty związane ze sztuką teatralną, interdyscyplinarną czy międzynarodową. Zintegrowane z festiwalem działania edukacyjne służyć będą uwrażliwieniu odbiorców na potrzeby uczestnictwa w kulturze wysokiej, przełamaniu panujących stereotypów i uprzedzeń, wyrównywania szans dostępu do kulturalnych nowości dla mieszkańców mniejszych miast i regionów.

Festiwal teatralny jest ważnym przedsięwzięciem kulturalnym mającym na celu również integrację oraz aktywizację lokalnego środowiska całego Gniezna i okolic, a także intensywną promocję turystyczną regionu. Jak wiadomo tego rodzaju projekty nie tylko zwiększają dostęp mieszkańców do wartościowej oferty kulturalnej, ale wpływają dodatnio na wizerunek i prestiż miasta oraz przynoszą mu wyraźne korzyści ekonomiczne. Ponadto wzbudzają zainteresowanie mediów, dają możliwość pozyskania sponsora strategicznego dla inicjatyw twórczych, przyczyniają się do pozyskania zupełnie nowej publiczności, a tym samym budowania specyficznej społeczności okołofestiwalowej, a w konsekwencji utożsamienia się mieszkańców z flagową imprezą kulturalną w mieście.

Ważnym elementem integracji Gniezna wokół nowego festiwalu byłoby połączenie przy jego realizacji sił wielu podmiotów i instytucji kultury. Ze względu na fakt, iż na razie Teatr Fredry dysponuje tylko jedną stacjonarną sceną, a budowa drugiej, kameralnej pozostaje aktualnie w sferze zaawansowanych projektów, byłaby rzeczą pożądaną konstruktywna współpraca porządkująca logistykę, organizację i funkcjonowanie Teatru i Miasta w czasie trwania festiwalu. Chodzi tu, między innymi, o ewentualne wykorzystanie pozostających w gestii innych instytucji dodatkowych przestrzeni oraz zaplecza technicznego na potrzeby działań festiwalowych. Niezbędną rzeczą będzie również powołanie Biura Festiwalowego, którego zadaniem byłaby koordynacja działań organizacyjnych związanych z festiwalem.

Jednym z absolutnych priorytetów nowoczesnej sceny funkcjonującej w takim mieście jak Gniezno, ze wszelkimi jego uwarunkowaniami i ograniczeniami, jest działalność edukacyjna, poznawcza i popularyzatorska skierowana do widzów ze wszystkich grup wiekowych i społecznych. Edukacja teatralna jest obowiązkiem wszystkich scen publicznych i musi odbywać się na wielu poziomach, przy współpracy z samorządowymi instytucjami edukacji, placówkami oświatowymi wyższego szczebla, lokalnymi stowarzyszeniami działającymi w środowiskach zarówno młodzieży, jak i seniorów. Teatr Fredry od lat współpracuje z tego rodzaju instytucjami, a także z licznymi organizacjami pożytku publicznego, nie tylko działającymi na terenie Gniezna (np. świetlice terapeutyczne dla osób niepełnosprawnych, Uniwersytet Trzeciego Wieku), ale również w innych miejscowościach, m.in. w Poznaniu, Śremie, Pile, Witkowie, Kłecku.

Celem rozwoju działań edukacyjnych jest uczynienie kolejnego kroku na drodze przygotowania widowni do odbioru sztuki współczesnej. Kultura i edukacja to dziedziny przenikające i uzupełniające

się. Teatr powinien być otwarty na spotkania, rozmowy, rozwój, doskonalenie umiejętności i poszerzanie wiedzy. Biorąc pod uwagę dotychczasowe działania w obszarze edukacji, Teatr Fredry skupi się na pogłębieniu metod pracy oraz dotarciu do szerszego grona odbiorców, niezależnie od wieku i wykształcenia. Celem jest zachęcenie widzów do aktywnej recepcji kultury. Nowoczesną działalność edukacyjną Teatr z powodzeniem rozwija od siedmiu sezonów. Posiada ona zarówno charakter komplementarny wobec proponowanych premier, jak i ma za zadanie szeroko pojętą edukację kulturową mieszkańców Gniezna. Obejmuje m.in. warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych, programy aktywizacji twórczej widzów, programy z zakresu pedagogiki teatru skierowane do rodziców i nauczycieli, dyskusje panelowe poświęcane nie tylko problematyce teatralnej, ale również problemom społecznym miasta.

Prowadzone przez Teatr profesjonalne działania edukacyjne od lat spotykają się z ogromnym zainteresowaniem i akceptacją nie tylko ze strony ich bezpośrednich uczestników i obserwatorów, ale zostały również dostrzeżone w perspektywie rozwoju edukacji kulturalnej w skali kraju. Przykładem są dotacje MKiDN, zarówno na projekty związane bezpośrednio w konkretną premierą („Alicja. Twoja twarz w lustrze”, „Z czuba czyli #byćjakzlatanibrahimovic”, „Królowa Śniegu. Zbitego lustra nie trzeba się bać”, „Atlas Wysp Odległych”), jak i związane z promocją czytelnictwa (projekt czytań performatywnych „Poznajmy Fredrę”). Wszystkie inicjatywy podejmowały twórczy dialog wokół tematów, które dziś są wyzwaniem dla edukacji kulturalnej. Interpretacja ważnych tekstów współczesnej dramaturgii dla zróżnicowanych wiekowo grup odbiorców, w tym dla dzieci i młodzieży, a także pokazanie ich w nowym świetle, stają się punktem startowym do zbudowania umiejętności świadomego odbioru sztuki i otwartości uczestników na udział w wydarzeniach artystycznych, zarówno w roli odbiorców, jak i twórców.

Dotychczas funkcjonujące interaktywne i aktywizujące działania teatralne oraz cykliczne projekty edukacyjne (3D –Teatralne Zabawy dla Dzieci i bliskich im Dorosłych, Rodzina w Teatrze, Na Skrzydłach – warsztaty teatralne dla młodzieży, Warsztaty Strefy Wolnej Głowy, Lekcje Teatralne, Teatr od kulis), wieloletni ogólnopolski program jak „Teatroteka Szkolna” oraz „Dotknij Teatru”, a także projekt podejmujący teatralny dialog z młodym widzem w przestrzeni klasy szkolnej „Klasa w teatrze” – będą kontynuowane i twórczo rozwijane przez następne sezony. Wszystkie te inicjatywy mają na celu po pierwsze konsolidację młodych gnieźnieńskich pasjonatów teatru wokół sceny w ich rodzinnym mieście, po drugie zaś stworzenie swego rodzaju platformy wzajemnej wymiany doświadczeń i pomysłów na rolę teatru w szkole i szkoły w teatrze .

Na wielu zachodnioeuropejskich scenach edukacja teatralna zajmuje eksponowane miejsce i skupia wiernych odbiorców. Priorytetem będzie więc też wymiana doświadczeń naszej kadry z pedagogami i artystami z zagranicy oraz współpraca z najważniejszymi polskimi instytucjami kultury i nauki, a także organizacjami pozarządowymi. W oparciu o dotychczasowe doświadczenia Teatr planuje rozbudowywać istniejącą już wieloletnią strategię edukacji teatralnej. Wyzwaniem będzie dotarcie do nowych grup odbiorców, w tym także odbiorców z dysfunkcjami, którym należy uświadomić, że teatr jest współczesnym i skutecznym medium komunikacji. Jedną z podstawowych metod pracy pozostanie nowoczesna pedagogika teatru, która skupia się na pobudzaniu kreatywności oraz krytycznego myślenia wśród widzów. Nie daje ona gotowych, sztywnych rozwiązań, ale stwarza warunki do wydobycia twórczego potencjału uczestników.

Teatr planuje kontynuować budowę wyrazistej komunikacji, która będzie wynikała z poszczególnych działań merytorycznych. Zamierza też poszerzyć i unowocześnić zakres użytkowania najnowocześniejszych kanałów komunikacyjnych, trafiających bezpośrednio do poszczególnych grup widzów. Każdą premierę będzie (jak dotychczas) poprzedzała konferencja prasowa prezentująca bogate materiały na temat spektaklu, twórców i kontekstów merytorycznych. Stali lokalni oraz ogólnopolscy patroni medialni budują bowiem wizerunek Teatru Fredry jako miejsca publicznych dyskusji na tematy społeczne, polityczne i artystyczne, ważne dla miasta i kraju. Wielkim zadaniem, które stało jeszcze kilka lat temu przed teatralnym działem promocji i marketingu było to, by Teatr wyszedł z niszy i docierał ciągle do nowych odbiorców, by nie tracąc na wartości artystycznej stał się otwarty, bliższy ludziom. Ten cel został już, dzięki trudnej i wytężonej pracy, częściowo osiągnięty i naszym zadaniem jest umacnianie zdobytych pozycji i intensywne poszukiwanie nowych.

Wszelkie działania promocyjne będą nadal silnie związane z aktualnie realizowanym programem Teatru Fredry. Dotychczasowy kierunek podejmowanych w tej dziedzinie inicjatyw w pełni zdał egzamin i okazał się być wyjątkowo skuteczny, czego dowodem jest fakt, że w ostatnich sezonach TF wyrósł na najciekawszy i najszerzej opisywany teatr w Wielkopolsce. Dlatego też skupimy się na intensywnym poszerzaniu wcześniej opanowanego pola , czyli bliższej współpracy z mediami ogólnopolskimi (miesięczniki: Didaskalia, Czas Kultury, Teatr; portale internetowe: teatrologia.info, teatralny.pl, teatrdlawas.pl, kulturaopodstaw.pl). Dzięki ożywionym kontaktom z tymi właśnie mediami o Teatrze Fredry usłyszano w całym kraju. Poczynione zostały też pierwsze kroki w działaniach PR wykraczających poza teren Polski i to teraz będzie teraz przedmiotem zabiegów.

W najbliższych sezonach specjalny nacisk zostanie położony na działania edukacyjno-integracyjne, w tym poszerzenie grupy docelowej o młodych dorosłych oraz seniorów. Będzie to odpowiedzią na skutki pandemii w sferze relacji międzyludzkich oraz zwiększającą się liczbę problemów natury psychologicznej wynikających z długotrwałej izolacji. Spotkania i warsztaty w teatrze przy wykorzystaniu technik teatralnych (improvizacje, realizowanie zadań, praca nad emisją głosu i dykcją) będą miały na celu ułatwienie wchodzenia w interakcje z innymi oraz (szczególnie w starszej grupie wiekowej) stworzenie realnego pretekstu do wyjścia z domu i ponownego nawiązywania kontaktów międzyludzkich. Aktorzy i pedagodzy teatralni posiadają umiejętności, które pomogą w przełamywaniu izolacji, co służyć ma poprawie kondycji psychicznej grup wyrwanych ze zwykłych interakcji przez pandemię.

Teatr Fredry będzie kontynuował budowę programu długofalowej współpracy z instytucjami i organizacjami miejskimi, ogólnopolskimi i międzynarodowymi. Pragnie wypracowywać i konsekwentnie realizować model interdyscyplinarnych działań, tworząc silne środowisko opiniotwórcze. Za cel stawia sobie budowanie teatru jako miejsca kulturotwórczego, które w spójny sposób połączy pracę teatralną, popularyzatorską, ale przede wszystkim wesprze promocję instytucji.

- promocja w mieście: Teatr powinien wspierać wartościowe inicjatywy organizacji pozarządowych i środowisk twórczych. Powyższe działania kształtują wizerunek teatru jako inicjatora i stimulatora ważnych zdarzeń społeczno-kulturalnych. Przy niskich nakładach finansowych na kulturę to właśnie Teatr może stanowić rodzaj inkubatora dla młodych zdolnych twórców.
- promocja ogólnopolska polegać będzie m.in. na współpracy z instytucjami artystycznymi, edukacyjnymi i organizacjami pozarządowymi. Gościnne

pokazy, udział w festiwalach oraz inne inicjatywy między/miastowe i między/regionalne, pozwalają na wymianę doświadczeń, wypracowywanie nowych praktyk działań, a także przyczyniają się do rozwoju zespołu teatru. Zakładana jest również współpraca z ośrodkami naukowymi, w których powstają specjalistyczne badania lub raporty z modeli działań instytucji artystycznych lub interdyscyplinarne projekty międzysektorowe. Teatr również będzie starał się zintensyfikować swoją aktywność w obszarze kontaktów z wielkopolskimi uczelniami wyższymi, ze szczególnym wskazaniem na Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu i jego gnieźnieńską filię. Potencjał zawarty w tego typu współpracy potwierdzony został chociażby w trakcie realizacji spektaklu „Krótka rozmowa ze Śmiercią”, opartego na staropolskim tekście literackim, odnalezionym przez poznańskiego badacza-mediewistę prof. Wiesława Wydrę, w jednej z niemieckich bibliotek.

- promocja międzynarodowa polegać będzie m.in. na koprodukcjach z udziałem zagranicznych partnerów, Rezydencjach Artystycznych, udziałach w prestiżowych przedsięwzięciach takich jak festiwale i gościnne pokazy zagraniczne, zapraszaniu na premiery wybranych przedstawicieli zagranicznej krytyki teatralnej.

W latach 2016-21 Teatr zrealizował szereg inwestycji mających na celu radykalną zmianę jakości infrastruktury sceny gnieźnieńskiej oraz jej otoczenia. Ze względu na mocno zaniedbaną substancję materialną Teatru podjęto zdecydowane kroki zmierzające do jej unowocześnienia i rewitalizacji. Działania te zostały uwieńczone pozyskaniem przez Teatr dodatkowych środków finansowych z budżetu MKiDN oraz Funduszy Europejskich przyznanych Teatrowi w ramach Wielkopolskiego regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

Już w roku 2015 ze środków MKiDN zrealizowano inwestycję „Remont południowo-wschodniej elewacji Teatru im. A. Fredry w Gnieźnie”. W roku 2016 Teatr przystąpił do realizacji kolejnego zadania dofinansowanego z powyższego źródła, czyli „Remontu dachu i konserwacji sali widowiskowej”. Został on zakończony jesienią 2016. Projekt był odpowiedzią na istotne potrzeby budynku, niezbędne do funkcjonowania instytucji. Wzmocnił także jego atrakcyjność i dostępność. Dzięki funduszom unijnym zbudowano na parterze mobilną widownię z nowymi fotelami, którą w kilka minut można schować, uzyskując zupełnie nową przestrzeń do działań artystycznych i edukacyjnych. Jej funkcjonalność pozwala także realizatorom spektakli na dowolne aranżowanie przestrzeni scenicznej. Dzięki przebudowie, pojawiły się udogodnienia i miejsca dla osób niepełnosprawnych, zlikwidowano stopnie i zbudowano podjazdy. Wyremontowano całą przestrzeń dolnej widowni, położono nową drewnianą podłogę i wykładzinę, pomalowano i wygładzono ściany oraz wymieniono oświetlenie widowni. Teatr zakupił również zestaw nowoczesnej i energooszczędnej aparatury oświetleniowej wraz z oprzyrządowaniem i pulpitem sterowniczym. W 2017 r. rozpoczęły się prace nad projektem „Modernizacja i przebudowa infrastruktury wraz z frontem Teatru im. Aleksandra Fredry w strategiczny ośrodek kulturalny regionu”. Zakończenie prac nastąpiło w grudniu 2018. Renowacja oraz przystosowanie placu do działań artystycznych, edukacyjno-kulturalnych i performatywnych, miały na celu przyczynienie się do wzrostu atrakcyjności całego regionu oraz jego rozpoznawalności na rynku krajowym i międzynarodowym. Estetyczny plac, zapraszający do teatru, buduje nastrój miasta, a usystematyzowana zieleń jako atrakcja wielu miejskich placów, tworzy atmosferę sprzyjającą spotkaniom zarówno mieszkańców, jak i turystów.

Wcześniejsze wieloletnie braki inwestowania w infrastrukturę, substancję i środki produkcji kultury w Teatrze im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie uniemożliwiały instytucji realizację wielu ambitnych projektów artystycznych, a także deprecjonowały jego rangę w regionie, utrudniając m.in. możliwość goszczenia spektakli zewnętrznych, a tym samym również ewentualnego organizowania festiwalu czy przeglądów, które w znacznym stopniu wzbogaciłyby potencjał artystyczny naszego miasta. Zmiana jakości infrastruktury sceny gnieźnieńskiej oraz jej otoczenia, w tym renowacja oraz przystosowanie zaniedbanego i przez lata niewykorzystanego placu przed Teatrem do działań artystycznych, edukacyjno – kulturalnych i społecznych, miały na celu w swych założeniach przyczynienie się do podniesienia atrakcyjności całego regionu oraz jego rozpoznawalności na rynku krajowym i międzynarodowym. Podjęte działania, obejmujące również częściową modernizację i doposażenie teatru w profesjonalny sprzęt audio–video najnowszej generacji oraz wymianę parku oświetleniowego, sprawiły też, że scena gnieźnieńska pod względem technicznym może dziś sprostać oczekiwaniom najlepszych i najbardziej wymagających artystów, realizujących dotychczas swoje przedstawienia jedynie w dużych prestiżowych ośrodkach teatralnych. Dzięki temu w Teatrze im. A. Fredry pojawiły się tak wielkie nazwiska polskiego i europejskiego teatru, jak Ewelina Marciniak, Wiktor Rubin, Marcin Liber czy Marcin Wierchowski, a w konsekwencji znakomite, docenione w kraju i za granicą przedstawienia, które wydatnie przyczyniły się do osiągnięcia założonego przed laty celu: zbudowania marki teatru gnieźnieńskiego, jako jednej z najlepszych scen polskich.

Teatr zyskał również możliwość realizacji działań twórczych w przestrzeni publicznej, a tym samym łatwiejszego i bardziej bezpośredniego dostępu do swojego widza: nowy plac przed Teatrem otwiera się bowiem dla spektakli plenerowych („Tiegenhoff“ w reżyserii Martiny Gredler czerwiec 2019), akcji performatywnych, pokazów filmowych („Uroczystość“ wg scenariusza Marii Spiss, w reżyserii Marcina Libera – film przygotowany z okazji 227 rocznicy urodzin Aleksandra Fredry, czerwiec 2020), koncertów (koncert rocznicowy ku czci A. Fredry, multimedialny koncert na rozpoczęcie sezonu 2020/21), akcji społecznych (Dzień Zwierząt u Fredry październik 2020), działań edukacyjnych itp.

Celem całego projektu, w ramach którego inwestycja była realizowana, był bowiem wzrost znaczenia kultury i turystyki, jako czynników wpływających stymulująco na rozwój społeczno-gospodarczy Województwa Wielkopolskiego.

W ramach podejmowanych inicjatyw związanych z doskonaleniem teatralnej infrastruktury Teatr w roku 2018 podjął się zadania polegającego na przekształceniu nieużywanego od lat pomieszczenia dawnej wentylatorowni na potrzeby profesjonalnej, nowoczesnej sali prób, z brakiem której borykał się od wielu lat. W ten sposób Teatr zyskał również przestrzeń wielofunkcyjną, umożliwiającą prowadzenie działań edukacyjnych oraz kameralnych działań artystycznych.

W roku 2020 Teatr pozyskał też nowe pomieszczenia biurowe adaptując na ten cel zbędną już hydrofornię, natomiast w roku 2019 przeprowadził remont kilku zaniedbanych, a niekiedy wręcz zdewastowanych mieszkań służbowych. Inwestycja ta poprawiła jakość i komfort pomieszczeń zajmowanych przez aktorów Teatru oraz twórców pracujących nad przygotowaniem kolejnych premier, a tym samym pozwoliła na poważne oszczędności finansowe, wynikające ze znaczącego ograniczenia wynajmów infrastruktury hotelowej.

Dla realizacji założonych długofalowo celów artystycznych, edukacyjnych i promocyjnych niezbędne jest także powstanie drugiej sceny Teatru, przystosowanej do prezentacji widowisk kameralnych. Teatr gnieźnieński jest jedynym w Polsce zawodowym teatrem repertuarowym dysponującym tylko jedną, dużą sceną – stanowi to ewenement na skalę krajową. Jest ona dotychczas w różny sposób modyfikowana dla potrzeb realizacji tego rodzaju projektów, niemniej jednak wysokie nakłady pracy z tym związane, czasochłonność, a także koszt tychże działań, sprawiają, iż sensowniejsze byłoby podjęcie przez Teatr inicjatywy zbudowania sceny kameralnej z prawdziwego zdarzenia. Jej istnienie, oprócz oczywistych korzyści natury wizerunkowej, poprawiłoby w ogromnym stopniu sprawność funkcjonowania Teatru, komfort i ekonomię pracy, a przede wszystkim stworzyło możliwość jeszcze większego zróżnicowania i urozmaicenia scenicznej oferty kierowanej do mieszkańców Gniezna, a tym samym generowania wyższych przychodów z działalności statutowej.

Teatr jest w pełni przygotowany jest do realizacji tego zadania, dysponuje bowiem profesjonalnym zapleczem organizacyjnym, a także posiada już wstępną koncepcję, kosztorys oraz stosowne zezwolenia na budowę. Mimo to decyzja o podjęciu tej inwestycji jest z przyczyn natury finansowej od trzech lat odkładana.

W następnej kolejności absolutnie niezbędnym wydaje się remont sceny i jej zaplecza, co dopełniłoby obrazu pełnej i kompleksowej modernizacji gnieźnieńskiego Teatru, czyniąc z niego placówkę kulturalną na najwyższym poziomie. Należy też rozważyć dostępne możliwości uczynienia z Teatru instytucji bardziej przyjaznej środowisku, m.in. poprzez ewentualne zainwestowanie w alternatywne źródła energii (np. w panele fotowoltaiczne), co, oprócz pożytków natury ekologicznej, może przynieść w perspektywie najbliższych lat wymierne korzyści finansowe. Podobnie jak w przypadku pozostałych inwestycji, Teatr podejmie starania o środki zewnętrzne z przeznaczeniem na powyższe cele.

Inwestycje podjęte i zrealizowane przez Teatr im. A. Fredry w latach 2016 – 2020

2016

Modernizacja i przebudowa infrastruktury wraz z frontonem Teatru im. Al. Fredry w strategiczny ośrodek kulturalny regionu (wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej).
Przeestrojenie systemu mikrofonów bezprzewodowych.
Remont dachu oraz konserwacja Sali widowiskowej Teatru.
Zakup stołu oświetleniowego do kabiny akustyczno-elektrycznej.
Zakup podestów scenicznych.

2017

Modernizacja i przebudowa infrastruktury wraz z frontonem Teatru im. Al. Fredry w strategiczny ośrodek kulturalny regionu (wykonano modernizację wnętrza tj. powstała mobilna widownia, zakupiono zestaw nowoczesnej aparatury oświetleniowej, powstały podjazdy dla osób niepełnosprawnych).
Zakup samochodu ciężarowego Renault Master.
Przebudowa strony internetowej Teatru.
Zakup systemu multimedialno-akustycznego.
Wymiana drzwi w budynku Teatru im. Al. Fredry.
Aktualizacja instrukcji p.poż. oraz systemu pożarowego instytucji.

2018

Modernizacja i przebudowa infrastruktury wraz z frontonem Teatru im. Al. Fredry w strategiczny ośrodek kulturalny regionu (przebudowa placu przed Teatrem).
Adaptacja wentylatorowni na salę prób.
Zakup i montaż kurtyny przeciwpożarowej EW60.
Remont mieszkań teatralnych.

2019

Wykonanie poręczy zabezpieczających na balkonie widowni.
Częściowa modernizacja mechaniki sceny – wymiana 2 sztankietów z ręcznych na elektryczne.
Remont mieszkań teatralnych
Remont sufitu pod arkadami w elewacji zewnętrznej budynku oraz naprawa dachu
Zakup nowego systemu akustycznego na potrzeby obsługi spektakli wraz z oprzyrządowaniem.
Zakup sprzętu komputerowego.

2020

Remont systemu przeciwpożarowego styczeń-listopad – adaptacja zbędnej hydroforni, stanowiącej zaplecze dla zdemonstrowanej w roku 2018 kurtyny wodnej, na potrzeby przestrzeni biurowej.
Zakup projektora multimedialnego na potrzeby obsługi spektakli.
Przedstawiony plan merytoryczny obejmujący funkcjonowanie Teatru w kolejnych 5 sezonach artystycznych, znajdzie swoje odzwierciedlenie w planie finansowym, który konstruowany będzie zgodnie ze wskazanymi przez organizatora wytycznymi i wskaźnikami.

Przez ostatnie lata z powodzeniem realizowane były przychody z działalności podstawowej, udawało się nam też pozyskiwać środki finansowe na realizację projektów merytorycznych z innych źródeł, takich jak darowizny, granty konkursowe, nagrody festiwalowe, dofinansowanie projektów z programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ciągu kolejnych lat najważniejszym zadaniem Teatru będzie zrównoważenie kosztów i przychodów, poprzez dążenie do zwiększenia przychodów z działalności podstawowej. Teatr, podobnie jak miało to miejsce w poprzednich sezonach, będzie starał się pozyskiwać dodatkowe fundusze poprzez składanie aplikacji do

stosownych programów Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Instytutu Teatralnego, Instytutu Adama Mickiewicza, fundacji oraz instytutów narodowych.

Teatr wykazał dotychczas niebagatelną skuteczność w pozyskiwaniu ww. środków, co umożliwiło realizację kluczowych dla gnieźnieńskiej sceny projektów, zwłaszcza w dziedzinie edukacji kulturalnej oraz infrastruktury. Ważne jest, że Teatr im. A. Fredry dopiero od ośmiu lat znajduje miejsce w gronie poważnych beneficjentów ww. grantów.

W latach 2016–2020 otrzymaliśmy dofinansowanie do następujących projektów artystycznych:

2016:

ReStart Łańcuch Sztuki – edycja jubileuszowa na 70-lecie Teatru im. A. Fredry. MKDiN

Lato w Teatrze - „Jestem królem/królową – to znaczy mogę wszystko”. Instytut Teatralny, MKiDN

2017:

Prezentacja spektaklu „Piaskownica” na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym Bałtycki Dom w Sankt Petersburgu – ZASP

Prezentacja spektaklu „Gniazdo” w ramach programu Teatr Polska 2017- Instytut Teatralny, MKiDN

2018:

Dotacja z fundacji PZU na produkcję spektaklu dla naj...najów „Droga”

„Przyszłość” – cykl warsztatów w ramach programu Lato w teatrze 2018 - Instytut Teatralny, MKiDN

„Teatr Fredry na Międzynarodowym Festiwalu w Bukareszcie” – prezentacja spektaklu „PRIV” – organizatorzy festiwalu

Teatr Fredry na Kaposvar ASSITEJ Biennale” prezentacja spektakli „Droga” i „PRIV” – Instytut Adama Mickiewicza

Realizacja spektaklu „z czuba albo #byćjakzlatanibrahimovic” – Konkurs im. Jana Dormana Instytut Teatralny

„Zbitego lustra nie trzeba się bać” Program pn. Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży, MKDiN

2019:

„Atlas wysp odległych” Program pn. Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży, MKDiN

Lato w Teatrze „Pionierzy” Instytut Teatralny, MKiDN

2020:

Prezentacja spektaklu „Krótka rozmowa ze Śmiercią” w ramach programu Teatr Polska Instytut Teatralny, MKiDN

„Poznajmy Fredrę” – Program pn. Promocja czytelnictwa MKDiN

Liczmy bardzo na to, że uda się nam ten poziom skuteczności zachować

Teatr Fredry równolegle z postępującą modernizacją swej infrastruktury oraz wdrażaniem nowoczesnego modelu funkcjonowania w obszarze działalności statutowej, systematycznie wprowadza zmiany w dziedzinie zarządzania zasobami ludzkimi, mając na względzie jej daleko idące usprawnienie i podniesienie poziomu ekonomiki zatrudnienia. Jako że rok 2020 wymusił na teatrze przeniesienie pewnych sfer działalności do sieci i stan ten pozostanie pewnie z nami przez czas dłuższy, aktualnie pracujemy nad cyfryzacją systemu zarządzania oraz planowania.

Docelowo pragniemy podjąć działania związane z realizacją projektu zbudowania jednorodnej platformy informatycznej pozwalającej na digitalizację wszystkich treści, jakie posiada i jakimi zarządza Teatr, obejmującą systemy: archiwum, obiegu i udostępniania, inteligentnego rozpoznawania treści oraz integracji. Ta forma narzędzi cyfrowych posiada bardzo szerokie zastosowanie we wsparciu takich procesów jak: rachunkowość, zaopatrzenie, zarządzanie kadrami oraz marketingiem i promocją. System w tym kształcie służyć może również wsparciu procesów zarządzania treścią wykorzystywaną do celów artystycznych oraz odpowiedniego wersjonowania tworzonych i modyfikowanych treści, aby zapewnić ich spójność podczas wykorzystywania różnych mediów komunikacji. Inicjatywy te powinny znacząco wpłynąć na poprawę sprawności i ekonomiki zarządzania teatrem.

Wynikająca z trwającego obecnie stanu pandemii swego rodzaju hybrydowość funkcjonowania teatrów w Polsce i na świecie – w przestrzeni rzeczywistej oraz wirtualnej, sprawia, że konieczność doposażenia Teatru Fredry w narzędzia informatyczne i techniczne umożliwiające swobodną i wysokiej jakości aktywność w sieci, staje się absolutnym priorytetem. Możliwość transmitowania wydarzeń artystycznych w formule live streamingów, komunikowania się z widzami za pośrednictwem portali społecznościowych i innych platform komunikacyjnych, znacząco ułatwie-

nie i poszerzenie możliwości kupna biletów za pośrednictwem internetu, stanie się bowiem w najbliższych latach jednym z najważniejszych aspektów działania instytucji kultury.

Niezbędna jest też, zachodząca ewolucyjnie, w miarę aktualnie wynikających potrzeb, konieczność modyfikacji, względnie poszerzenia zespołu ludzi ten teatr tworzących. Zmiany personalne jakie zostały przeprowadzone w latach 2018 –20, obejmujące dział techniczny, dział marketingu oraz nowopowstałe Biuro Teatru wniosły do funkcjonowania placówki nową jakość i są wyraźnym potwierdzeniem zasadności i właściwego kierunku podejmowanych w tym zakresie działań.

Wynagrodzenia pracowników etatowych, aktorów doangażowanych czy też pracowników zatrudnionych na podstawie umów zleceń są niezwykle istotnym elementem budżetu Teatru, który musi uczynić wszystko, by zapewnić pracę, płace, a także świadczenia socjalne na obecnym poziomie, a w miarę zaistniałych możliwości, z czasem je polepszać. Nie jest to łatwe w dzisiejszej rzeczywistości, kiedy to gospodarka światowa boryka się z ogromnym kryzysem, będącym efektem pandemii. Mimo to, a może właśnie dlatego zarządzający instytucjami kultury muszą zwracać szczególną uwagę na gwarantowanie swoim pracownikom godziwych i umożliwiających egzystencję wynagrodzeń. Zwłaszcza, że obecny kryzys w znaczącym stopniu ograniczył dodatkowe możliwości zarobkowania całej branży kultury, w tym również artystów. Nie są planowane redukcje etatów. Wynagrodzenia, składniki pochodne naliczane od wynagrodzeń oraz inne świadczenia na rzecz pracowników stanowią największy odsetek kosztów rodzajowego planu finansowego, osiągając poziom nawet 68%. Dotacja podmiotowa w większości pokrywa ww. koszty. Średnio 18% to koszty stałe instytucji, na które nie mamy bezpośrednio wpływu. Często w ciągu

roku potrafią ulec zmianie ceny jednostkowe zużycia energii, usług pocztowych. Niektóre opłaty, jak np. energia cieplna, są uzależnione od warunków atmosferycznych w danym sezonie. W ciągu ostatnich 3 lat wzrastało minimalne wynagrodzenie za pracę co miało wpływ na zwiększenie stawek roboczo/godzin za usługi sprzątnięcia i dozoru, a tym samym wzrost kosztów usług. Zwiększeniu uległa również wysokość podatku od nieruchomości. Nie mamy też wpływu na wysokość odliczeń podatku od towarów i usług zgodnie z art. 90 ustawy o VAT.

Działalność merytoryczna Teatru, w tym realizacja premier, eksploatacja spektakli oraz pozostała działalność merytoryczna, w co wliczona zostanie też działalność edukacyjna, to niecałe 14% otrzymywanej dotacji podmiotowej. W obecnej sytuacji nie ma możliwości pokrycia zwiększenia wydatków na podstawową działalność merytoryczną czyli na większą ilość spektakli premierowych, co nie jest korzystne dla dalszej budowy marki Teatru i utrzymania jej na takim trudnym osiągniętym poziomie. Chcąc zachować osiągnięty poziom artystyczny realizacji zadań merytorycznych, procent dotacji podmiotowej przeznaczonej na ww. wydatki powinien ulec zwiększeniu, co wiązałoby się z rozważeniem przez Organizatora możliwości ewentualnego przyznania wyższej kwoty dotacji dla instytucji.

Teatr Fredry mozolnie i wytrwale wypełniający charakterystyczną dla Wielkopolski organicznikowską misję niesienia „w lud” kaganka teatralnej oświaty, teatr pierwszego kontaktu młodego widza ze sztuką sceniczną okazał się być, oceniając jego funkcjonowanie po pięciu latach zaplanowanych zmian, niezwykle otwarty na nowe doświadczenia, gotów na poznawanie innego. Teatr Fredry stał się rozpoznawalną marką na teatralnej mapie Polski, gdzie zrealizowali spektakle najwybitniejsi reżyserzy, a współpracowali z nimi równie rozpoznawalni scenografowie i kompozytorzy. Teatr Fredry wszedł do teatralnego mainstreamu, zyskując opinię miejsca, w którym warto realizować twórcze marzenia, miejsca oferującego przestrzeń wolności, zaufania i dialogu. Miarą artystycznego sukcesu Teatru są pochlebne, czasem wręcz entuzjastyczne recenzje ze spektakli w opiniotwórczych, nie tylko branżowych czasopismach oraz liczne zaproszenia na festiwale krajowe, jak i zagraniczne. Z powodu sytuacji pandemicznej i obostrzeń związanych z działalnością instytucji kultury, Teatr przeniósł wiele działań artystycznych i edukacyjnych do sieci, by podtrzymać swoją misyjną działalność i nie stracić kontaktu z widzami. Sytuacja ta wymogła intensyfikację działań promocyjnych w mediach społecznościowych oraz poszerzenie kompetencji pracowników technicznych Teatru w zakresie obsługi kamer, obsługi akustycznej, realizacji streamingów oraz montażu filmowego. Cały ten obszar działalności udowodnił, jak silny i zdolny zespół tworzy Teatr Fredry, pod względem artystycznym, technicznym jak i organizacyjnym.

Równocześnie pragnieniem kierownictwa Teatru było i pozostanie osiągnięcie przezeń na gruncie gnieźnieńskim, pozycji Teatru – Przyjaciela, budującego trwałą więź z widzami, nie tylko poprzez prezentację spektakli, ale dzięki licznym inicjatywom edukacyjnym, wdającego się z nimi w niekoniecznie jedynie naukowy dyskurs, ale też w zwykłą codzienną rozmowę. Teatr Fredry pragnie pozostać miejscem, które skłania do myślenia i rozważa nie tylko nad sztuką, ale i nad życiem.

Głównym zadaniem kierownictwa Teatru im. A. Fredry na nadchodzące sezony artystyczne pozostanie umacnianie pozycji i rangi Teatru w mieście, regionie, kraju, oraz Europie jako instytucji stabilnej artystycznie, organizacyjnie i ekonomicznie, a także kontynuacja zrównoważonego rozwoju placówki poprzez wzmacnianie jej potencjału twórczego, dydaktycznego i opiniotwórczego. Dokonana w ciągu ostatnich lat metamorfoza FREDRY ze skromnego realizatora organicznikowskiej misji sceny szkolnej, wypełniającej serwituty wobec obowiązującego aktualnie programu nauczania w placówkach edukacyjnych, w teatr zajmujący czołowe miejsca w prestiżowych rankingach najbardziej ambitnych polskich scen oraz najlepszych spektakli, regularnie zapraszany na krajowe i zagraniczne festiwale, na którego kolejne premiery, wyjątkowo celnie rezonujące z otaczającą nas rzeczywistością czeka się niecierpliwie, niezbitnie przekonuje, że droga, którą idziemy jest właściwa.

Gniezno 19 III 2021